

DE BEVRIJDING VAN DE "SCHELDT-POCKET" in 1944.

door Emile Buysse

In Knokke verbleven VELEN die uit de geteisterde pol-
dergebieden gevluht waren; bovendien bevond zich daar 'n
aantal Sluizenars, waaronder zieken, gewonden en de oud-
jes van het Sluise ouderlingengesticht "Rozenoord". Ik
vermeld graag het feit dat ere-burgemeester dr. Eugeen
Mattelaer er ... zwaargewonden geopereerd heeft bij het
schijnsel van een petroleumlamp, en met roestig amputatie-
materiaal...

Ook in Knokke had het er, zelfs al op 2 september 1944
naar uitgezien dat de bevrijding "voor morgen" was. Maar
het duurde nog twee maanden! Men verwachtte de bevrijders
uit de richting Oostende, Blankenberge, Zeebrugge. Zij
zijn, de Canadezen, van de andere kant genaderd.

Het zou onbegonnen werk zijn, de historie te noteren
van de Duitsers in Knokke, die twee maanden. De Knokke-
naars beseften wel, dat het "tot het bittere einde" zou
zijn dat de vijand zich zou zien te handhaven, hetgeen in-
derdaad is gebeurd. Pas toen het land om de Scheldemond,
met middelpunt Breskens, genomen was door de geallieerden,
zouden de Duitsers zich in Knokke overgeven. Zij zaten er
geïsoleerd, in een badplaats... die nu weer VOL mensen was;
het waren, naast de Knokkenaars zelf, vluchtelingen, uit
Zeeuws-Vlaanderen, zoals gezegd, maar ... vooral uit HEIST,
want Heist zou op, of vanaf 27 september, geëvacueerd moe-
ten worden. Er bevonden zich te Heist bovendien al vluch-
telingen uit Zeebrugge. Reeds op 16 september was dit be-
vel tot ontruiming van Heist "afgegeven" door de Duitse
kommandant, maar het werd pas 24 september aldaar, te Heist,
bekendgemaakt. Mijn oudere lezers aan de kust weten nog in
geuren en kleurende miserie te vertellen van de tocht naar
Heist! Met karretjes en kinderwagens, te voet, slepend met
koffers en pakken gingen zij ... de mensen van Heist-Zeebrug-
ge, MAAR zij vonden in Knokke allen een zeer goed onthaal, 'n

onderdak, een bed, eten en drinken en een beetje rust.

Hoewel zeker niet onvermeld mag worden gelaten, dat
GEHEEL die grote bevolking van Knokke (die nog was aan-
gevuld met mensen uit Ramskapelle, Oostkerke, Westkapelle,
Moerkerke, enz.) later ook nog met evacuering werd be-
dreigd! De "steenezel" van een Duitse kommandant vond
het zelfs op 25 oktober nog nodig, dat geheel Knokke
ontruimd zou worden, om...plaats vrij te krijgen om te
vechten! De Canadese tanks konden komen uit de richting
van Zeebrugge, OOK uit de richting Retranchement-Hazegras,
en dat is het tenslotte ook geworden. Evenwel: de evaku-
atie van KNOKKE heeft NIET plaats gevonden. Het stadsbe-
stuur van Knokke zei eenvoudig: NEEN!

Het is dan ook daar, in Knokke één november moeten wor-
den voor de Duitsers er genoeg van hadden. Verscheidene...
Duitsers waren toen al - van in september - door de Witte
Brigade krijgsgevangen gemaakt en...verborgen gehouden.

De "blijvende Duitsers" vonden het, bijvoorbeeld op 5
oktober, zelfs nodig, tot opeising over te gaan van...:
rubberlaarzen, onderbroeken, hemden, dekens, schoenen en sok-
ken. De oogst was echter zéér klein...

Maar er was een oogst die betrekkelijk GROOT was, en
die hoe langer hoe groter werd: de berichten van de radio,
over de strijd om de "Scheldt-Pocket": 21 oktober werd dus
Breskens genomen door de geallieerden, 22 oktober bereik-
ten de Canadezen Aardenburg en Draaibrug, een paar kilome-
ter boven Sluis; 24 oktober werd het Fort "Hendrika" bij
Vlissingen genomen; 25 en 26 oktober begonnen de "plannen"
Vitality I en II van de geallieerden uitvoering te krij-
gen! Ten eerste het openleggen van de weg naar de Schelde-
mond via Zuid-Beveland; ten tweede het bevrijden van Ter-
neuzen en van daaruit aanvallen op de overkant.

Aangezien intussen Breskens bevrijd was, kon van 25
oktober af ook een aanval op Vlissingen van daaruit worden
ingezet, onder de naam "Infatuote", eveneens een plan in

"gedeelten", waarvan andere onderdelen tot doel hadden, Walcheren te bevrijden van Beveland uit, en van Oostende uit landingen te ondernemen op Walcheren.

Op 26 oktober werd Oostburg bereikt en bevrijd. De strijd kostte er 114 doden, en 80 % der woningen werd vernield. Maar ook nog de dag nadien kreeg Schoondijke het te verduren, waar zelfs een deel van de Canadese voorposten door de Duitse 64e Infanteriedivisie werd afgesneden en gevangen gemaakt. Op 28 oktober werden evenwel Groede en Nieuwvliet veroverd, en ook over de Schelde vorderde men: op 29 oktober werd Zuid-Beveland helemaal van vijandelijke troepen vrijgemaakt. Beneden de Schelde waren dan Retranchement en Kadzand aan de beurt gekomen. Het was nu duidelijk dat men Knokke, en Sluis, begon te naderen...

Dat zou dus voor Allerheiligendag zijn...!

De strijd in oktober 1944 had aan de Canadezen 3.650 doden gekost, 207 officieren en 3.443 manschappen. Er werden ongeveer 5.200 Duitsers gevangen genomen.

Begin november kwam dus voor het land tussen Westkapelle-Knokke en de Scheldemond de volledige bevrijding.

*

* In januari 1981 wordt door de Heemkring de TWEEDE KUNST-
* TENTOONSTELLING IN SCHARPOORD gehouden onder het motto:
* "SCHILDERS VAN OUD KNOCKE". Een geïllustreerde kataloog
* wordt te dezer gelegenheid uitgegeven.
* Personen met schilderijen uit de periode 1880-1910 kun-
* nen steeds kontakt opnemen met het bestuur voor eventue-
* le in bruikleengeving. Met dank bij voorbaat!
* *****